

dommene ikke paa den Maade komme til at skrues op, derved indkom ikke denne Concurrence mellem Kjøber og Fæster, som tvinger en Bonde til at betale 7000 Rd. i Indfæstning af en Gaard, men vi maae huske paa, at denne Lovgivning og disse Bestemmelser høre til en Tid, da man satte en Mand i Slaveriet, naar han ikke tog Gaarden i Fæste. Der var altsaa ikke Spørgsmaal om den Indfæstning, han skulde give. Jeg skal nu gaae til den Paragraph, som er mig reserveret, og læse den op endnu engang, og jeg skulde ønske, at de ærede Ministre, som have med det beneficerede Gods at gjøre, vilde lægge Mærke til den Overhørighed, som har gjort, at dens Bestemmelser ikke for længe siden ere udførte. Ja, her har jeg den, det er § 7; der staar: „De, som Inspectionen og Directionen er ansfortroet over de publiqve Godser, saasom Universitetets, Communitetets, Kirkers, Skolers;“ — her er den ærede Kultusminister — „Hospitallers“ — her er Justitsministeren — „og andre til publiqve Stiftelser eller Embeder henlagte Godser“ — f. Ex. Bømmetoste, Balløe og et Gods i det sydlige Sjælland i Nærheden af Nestved — „have at see derhen, i Særdeleshed hvor der ikke er nogen Hoveds eller Sædesgaard, som Bønderne gjøre Hoveri til“ — der findes ikke flere, som gjøre noget Hoveri til Noget, altsaa den Banfæstlighed er overstaaet — „at de paa sige Godser værende Fæstebønder kan erholde Eiendomsret over deres nu i Fæste havende Gaarde“ — altsaa Sagen er at hjælpe Bønderne, thi det var kun Bønder, der havde Fæste; jeg skal senere have den Gre at omtale dette Punkt — „og det paa saadanne Vilkaar, som Bonden kan være tjent med (En Stemme: „Dg!“) ja, og holden ved“ — jeg skal ikke lade et Ord blive tilbage, jeg tager det Hele; det ærede Medlem (Zillisch) tog kun en Extract — „tjent med og holden ved, og Stiftelsen hverken nu eller i Fremtiden tabte eller hazarderede Noget“ — det er det, den gjør; naar den ikke afhænder, saa hazarderer den hele Fremtiden, og det kan nu blive til Noget — „men snarere vandt Noget ved“ — den vinder umaadeligt, naar den nu sælger — „saasom at Bonden og hans Efterkommere“ — hør nu, hvilke billige Vilkaar — „bleve forbundne til

aarlig at erlægge det samme, og paa samme Maade, som de hidtil havde betalt i Landgilde“ — (En Stemme: Mere endnu!), jeg skal ikke slippe det Mindste — „eller under et andet Navn; at det, de i et eller andet Tilfælde have været forbundne til at præstere, saavel som det, Fæstet af Gaarden rimeligviis“ — rimeligviis, rimeligviis, altsaa ikke efter tilfældige ydre Priisforhold; men det, som man rimeligviis kunde beregne det til — „ligesledes blev anslaget til noget vist aarlig i Penge eller Varer, og lagt til den aarlige Afgift, for hvilken Stiftelsen eller den forrige Ejer efter § 1 blev prioriteret, næstefter kongelige Skatter, og frem for alle andre, i Gaarden og dens Besætning“. — Nu kommer det til, at dersom de kunde komme overeens paa billige Vilkaar, er det ligesaa godt. Heraf troer jeg, at man tydeligt kan see, hvad der har været Statens Paabud til offentlige Stiftelser, og som de, der have været Bestyrere, ikke have holdt og maaskee ikke holde i dette Dieblik, og som de, der have Tilsyn med dem, ikke tvinge dem til at holde — og det er en stor Feil. Det er en gammel Lov, og man kan ikke beklage, at den ikke har Anciennitet nok; den har fuld Anerkjendelse, og der er intet Indgreb i Eiendomsretten, naar denne Lov benyttes; de offentlige Stiftelser vide, hvad de have at holde sig til, og de have allerede taget meget for meget ved, at Bestyrererne ikke have opfyldt, hvad her har været dem paa lagt. — Nu komme vi til et andet Spørgsmaal; det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgfreds (Zillisch) sagde, at vi, der forsvare denne Sag, forlange, at Fæstegodset skal gaae over alene til Bønder, Det forlange vi ikke; vi forlange, at det skal gaae over til Fæsteren. Er Fæsteren en Bonde, saa kommer det til Bonden, og er han ikke en Bonde, kommer det ikke til nogen Bonde. Desuden, hvad er Betydningen af „Bonde“ her i denne Forstand? Det er ikke mere Affødningen af Bonden; det er ikke Affødningen paa Landet; thi det er ogsaa hørt op ved Børnepligtloven; men det er den, der dyrker en Jordlod under 12 Tdr. Hartkorn, og det er dem, som ere Fæstetvang undergivne; fra hvilken Stand eller Folkklasse de komme,